

34. YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ TOPLANTISI

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ BAŞKANI

MEHMET ALİ KASALI'NIN

KONUŞMASI

27 TEMMUZ 2019

İZMİR - ÇEŞME

Sayın Bakanım, Sayın Belediye Başkanım,
İzmir Protokolünün Saygıdeğer Temsilcileri,
Saygıdeğer Konuklarımız,
ESİAD Üyesi Çok Değerli Arkadaşlarım,
Basınıımızın Değerli Temsilcileri,

Milli Eğitim Bakanımız Sayın Ziya Selçuk'un onurlandırdıkları 34. Yüksek İstişare Konseyi (YİK) toplantısına hoş geldiniz.

Eğitim ülkelerin toplumsal ve ekonomik gelişiminin temel taşıdır. 21. yüzyılda özgürlükçü, yaratıcı ve sosyal sorumluluk niteliklerine sahip bireyler yetiştirmek Türkiye için milli menfaat ve küresel rekabet meselesidir. Ancak bu nitelikteki insan gücüne sahip olan Türkiye, çağımızda etkili bir ülke konumuna gelebilir.

2003 yılından bu yana eğitim sistemini iyileştirmeye yönelik farklı çalışmalar yapılmaktadır. Eğitimde çağın gereklerine göre uyarlamaların yapılması her ülke için zorunlu bir olgu olmakla birlikte, eğitim programlarının sürekli sil baştan yapılması istikrar açısından sorgulamaları da beraberinde getirebilir. Ülkemizde bu değişikliklerin henüz eğitim-öğretim programında istenen sonuçları doğurmadığı görülüyor. Nitekim PISA sonuçları bunun en iyi göstergesi olarak karşımıza çıkmakta. Türkiye 2003 yılından bu yana PISA sıralamalarında geriliyor. 2015 sonuçlarında 70 ülke arasında okuduğunu anlama konusunda 48'inci, matematikte 49'uncu, fen konularında ise 51'inci sırada yer aldık.

PISA ile 2017 yılında yapılan KPSS Öğretmen Alan Bilgisi Testi sonuçlarını üst üste koyduğumuzda çok daha vahim bir tablo ile karşılaşmaktayız. Lise matematik öğretmenleri alan sınavında kendilerine sorulan 50 sorudan ortalama 9'unu ancak doğru olarak cevaplayabilmişler. Türkçe öğretmenleri ise 50 sorudan ortalama 32 doğru ile en başarılıları. Sizi rakamlara boğmak istemekle birlikte liste çok dikkat çekici. Yine 50 soru üzerinden Fen Bilimleri alanında ortalama 16 soru doğru cevaplanabilmiş.

Özellikle temel bilimlerdeki olumsuz tablo çocuklarımızın PISA sınavlarında neden bu kadar başarısız olduklarına bir nebze de olsun açıklık getiriyor. Bir ülkenin temel bilimleri alanında sorun varsa bu tüm alanlara sirayet eder. Öğrencileri eğitecek olan öğretmenlerin eğitim ihtiyacı bulunduğu aşikar. Bakanlığımızın açıkladığı 2023 Eğitim Vizyonu'nda da benzer bir şekilde öğretmen temelli yaklaşım benimsendiğini görmekten memnuniyet duyuyoruz.

Değerli misafirler,

Bugünkü eğitim anlayışımızla, dünya ile rekabet etmesi mümkün olmayan, soru sormaya, araştırmaya, dünyayı kavramaya teşvik edilmeyen nesiller yetiştiriyoruz. Böyle bir eğitim sistemiyle Türk iş dünyasının kendisinden beklenen ve hevesle yapmak istediği atılımları gerçekleştirmesi de çok güç. Bu eğitim anlayışı ile, 21. Yüzyıl dünyasında en ön sıralarda yer alma arzumuz çelişiyor.

Yıllar içerisinde bütün öğretim sistemini üniversiteli olmaya endeksleyen bir eğitim politikasını hayata geçirdik. Buna karşın ara işgücü meselesini göz ardı ederek asıl odaklanmamız gereken alanı boş bıraktık. İhtiyacımızdan çok daha fazla sayıda üniversite öğrencisini her yıl mezun ediyoruz. Üniversite içerisinde geçen süre boyunca işsiz nüfusu ötelemiş ve işsizliği azaltmış oluyoruz. Öte yandan mezun ettiğimiz gençlerimizi bu kez de işsizlik kabusu ile baş başa bırakmış ve beklenti çitasını çok daha fazla yukarı çekmiş oluyoruz.

Bir yandan işsizlik artarken diğer yandan beceri açığı yaşanıyor. Beceri eksikliği sadece teknik becerileri değil, uyum ve insanları yönetme becerilerini de içeriyor. 2018 yılında ülkemizde işsizlik oranı %11 iken, yüksek öğretim mezunu işsiz oranı %12,4, genç işsizlik oranı ise %20,3'tür. Son beş yıldır gençlerimizin ve yüksek eğitilmiş kesimin işsizlik oranında bir artış da söz konusu. Gençlerimizi çağın gerektirdiği yeteneklerle donatamıyoruz.

Türkiye'de eğitim harcamalarının GSYİH'ya oranı %5,7, bu harcamaların %74,5'i devlet tarafından gerçekleştiriliyor. OECD ülkeleri ise ortalamada GSYİH'nın %4,5'ini eğitime harcıyor. Burada önem vermemiz gereken husus ülkenin kıt kaynaklarının doğru kullanılması. Harcanan kaynak ile genç işsizliği ve özellikle de yüksek eğitilmiş kesimin işsizliğinde alınan sonuçları karşılaştırdığımızda aslında ekonomik kalkınmışlığımızın da bir özetini görmüş oluyoruz. Eğitim kaynağımızı doğru ve karşılığı olacak bir şekilde yönlendiremediğimiz takdirde arzu ettiğimiz nitelikli bireylere ulaşmamız zor.

Günümüz iş dünyasında yenilikçi, yaratıcı, analitik düşünen, sorgulayan, katma değeri yüksek üretim yapabilecek bireylere ve işgücüne ihtiyacımız var. Bu doğrultuda, böyle bireyler yetiştirebilecek bir eğitim sistemine de ihtiyaç var. Dijital dönüşüm bunu kullanacak olan insan kaynağının da o seviyeye evrilmesini gerektiriyor. Sadece sanayi ve geleneksel alanlarda değil eğitim sisteminin yapılandırılmasında ve çağdaş eğitimin en uç noktalara kadar ulaştırılmasında dijital dönüşümden ve teknolojiyenin en iyi şekilde faydalanmak bu dönemin bir gerekliliği.

Burada meslek liselerine ayrıca değinmek istiyorum. Birey açısından mesleki eğitim; teorik eğitim ile uygulama arasında köprü kurarak istihdam edilebilirliğini sağlar ve çalışma hayatına hazırlar. İşletmeler açısından ise, verimliliği, performansı, rekabet yeteneğini, araştırma ve inovasyon kapasitesini güçlendirir. Olumlu ve umut verici gelişmelerle birlikte, meslek okullarının eğitim-sanayi ilişkisinin sağlıklı olduğunu ve mesleki eğitimin sanayinin beklentilerini karşılayabildiğini söylemek güç. Örgün eğitim düzeyinde meslek eğitiminin işgücü piyasalarının ve günümüz üretim teknolojilerinin ihtiyacı olan kalitede mezun verememesi, işletmeleri mezunları yeniden eğitime durumunda bırakmaktadır. Bu da, özellikle yeni üretim teknolojileri kullanan ve bunun için nitelikli eleman ihtiyacı olan küçük ve orta ölçekli işletmeler için önemli bir sorundur. Bu nedenle, mesleki ve teknik okulların kalitesinin iyileştirilmesi, işgücü piyasasının ihtiyaçlarına uygun olarak yeniden yapılandırılmaları ve yaygınlaştırılmaları öncelikli bir konudur.

Değerli misafirler,

Bir tarafta teknolojinin yaratmış olduğu kolaylıkların ardından bilgiye erişme hususunda müthiş gelişim yaşayan bir eğitim alanı bulunuyor. Bunun farkında olan ülkeler, eğitim alanında kullandıkları bütün argümanları yeniden gözden geçirmek suretiyle, içine hızla dâhil olduğumuz yeni dünyanın getirilerinden uzak kalmak istemiyorlar. Bunun için de, özellikle öğretmenlerin yetiştirilmesi başta olmak üzere, bilginin çeşitlenmesine yönelik müthiş bir atılım sürecine başlıyorlar.

Başta matematik olmak üzere maalesef ülke olarak çok zayıf olduğumuz temel bilimlerde işler artık bambaşka şekilde yürüyor. PISA direktörü Andreas Schleicher da bu durumu bize tam anlayacağımız dilden söyleyerek adeta kral çıplak diyor. “Türk öğrenciler öğrendikleri bilgiyi yeniden üretme görevi -yani bir şeyi ezberlemek ve onu kâğıda dökmek görevi- verildiğinde çok iyi notlar alıyorlar. Fakat ellerindeki bilgiyi yaratıcı bir şekilde uygulamaları istendiğinde zorlanıyorlar. Çelişki şu: Türk öğrencilerin iyi oldukları alanlar artık dünyada daha önemsiz. Yani bana Türkiye PISA skorlarında geriye düşüyor dediğinizde tabloyu farklı okuyorum” diyor. Dünya şekilsellikten uzaklaşıp işlevsel bir anlayışı eğitim sistemi içerisinde olmazsa olmaz olarak görürken, biz ısrarla şekle takılıp, okulu kalıplar içerisine sokmaya çalışıyoruz. Derslerimizin genel anlayışı ile ezbere dayalı olması ve çocuklarımızda yaratıcılığı geliştirmeyen bir eğitim sistemi ise ülke olarak geleceğe dönük talihsizliğimizi oluşturuyor.

Nitelikli okul, niteliksiz okul tartışmalarının yapıyor olmasının bile ne kadar incitici bir yanı olduğunu, en başta bu ifadeleri kullananların görmesi gerekir. Geçmişte olduğundan daha fazla binaya, dersliğe, öğretmene, araç gerece vb. sahibiz. Buna karşın, daha kaliteli, daha başarılı, dünya ile daha fazla entegre çocuklar

yetiştirmiyoruz. Üniversite açarak veyahut üniversitelerimizi bir örnek hale dönüştürerek çağı yakalayamayacağımız gerçeğini bir türlü idrak edemiyoruz. Eğitim, tek tip insan yetiştirilen kurumun adı değildir, tam tersine eğitim hepimizi ömür boyu süren bir anlayışın içerisinde yarınlara hazırlayan mekanizmadır. Burada belirleyici olan ise, hiç kuşkusuz evrensel ölçüler içinde bilginin, kuşaklar boyunca aktarılmasını sağlayacak yol ve yöntemin öğretilmesidir.

Değerli misafirler,

Eğitim sistemini sürekli olarak deneme yanılma tahtası haline dönüştürmek suretiyle içinden çıkılmaz bir hale getirdik. Eğitimi kendi tercihlerimiz doğrultusunda toplumsal mühendislik aracı olarak kullanarak, ayarları ile oynadık. Aslında tüm bunları yaparak eğitimi kendi kontrolümüze almaya çalışırken tam tersine yol açtık. Şunu göz ardı ediyoruz. Yapılan eğitim reformu sonuçları ancak uzun vadede alınabilir.

Bir ülkenin eğitimi ve eğitim sistemi bu kadar çok konuşuluyor ve gündem haline getiriliyorsa, ortada sadece eğitim alanında değil pek çok alanda sıkıntı var demektir. Eğitim sistemi oldum olası bu ülkenin en çok tartışılan alanlarından birisi olma vasfını hiç kaybetmedi. Pek çok alanda olduğu gibi eğitim konuşmaya başladığımız anda da önümüze çıkan en büyük engel, ideolojiler üzerinden konuşma durumunda olmamız gerçeğidir. Bu ise, asıl konuşmamız gereken konuları hiçbir zaman konuşmamamıza ve fikirsel çeşitlilik içerisinde çıkış yollarını hiçbir zaman üretemeyişimize yol açmaktadır.

Eğitim sosyolojik bir gerçeklik alanı olarak, içinde yaşanan topluma, ülkeye dair ne kadar hayati bir alan olduğu meselesinden ziyade, eğitim üzerinde kendi anlayışını kalıcı hale dönüştürme düşüncesi egemen kılınmaya çalışılmıştır. Böylesi bir yaklaşım ise eğitim politikasını üzerinde sıklıkla oynanan bir mecra haline dönüştürmüştür. Son 20 yılda aynı parti de dahil olmak üzere 9 milli eğitim bakanı ile birlikte değişen eğitim politikaları ile eğitim sistemine dair kafa karışıklıkları da oluşmuştur.

Sayın Bakanımız bizlerle birazdan geniş paydaş katılımıyla hazırlanan 2023 Eğitim Vizyonu'nu genel hatlarıyla paylaşacaklar. Kendilerinin de ifade etmiş olduğu üzere "demokrasi ve ekonomiyle bütünleşmiş bir eğitim anlayışı, Türkiye'nin her alanda atılım hareketini başlatacağı ve sürdüreceğı temel platformdur." Biz de eğitimin, toplumsal refahın mütemmim cüzü olduğuna, bu anlayış yerleşmeden sağlıklı toplumsal ve ekonomik dönüşüm yaşamamızın mümkün olmayacağına inanıyoruz. Eğitim sistemi ile bütünleşmiş bir şekilde demokrasinin alanının genişletildiğı, hukuk devletinin tüm veçheleri ile tesis edildiğı bir Türkiye arzusundayız.

Bu duygu ve düşüncelerle ESİAD Yüksek İstişare Konseyi toplantımızı teşrifleriniz için size bir kez daha teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyor, hitapları için ESİAD Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Fadıl Sivri'yi kürsüye davet ediyorum.